

STATSKUNDSKAB

Nyhedsbrev for Dansk Selskab for Statskundskab

Nr. 2.

5. Årgang

August 2002

ISSN 1602-6381

www.dpsa.dk

Indhold

- [Program for årsmøde 2002: 'Tradition og fornyelse i den politologiske forskning'](#) (Jacob Torfing)
- [Sidste udkald for individuelle medlemmer](#) (Peter Kurrild-Klitgaard)
- [Symposium: Politisk filosofi/normativ politisk teori i dansk statskundskab](#)
 - [Normativ politisk teori i Danmark – ikke så farligt](#) (Per Mouritsen)
 - [Er normativ politisk teori død i Norden?](#) (Søren Flinch Midtgaard)
 - [Statskundskaben og den politiske teori – begyndelsen på et langt og lykkeligt ægteskab?](#) (Søren Hviid Pedersen)
- [Hjemmeside](#) (Peter Kurrild-Klitgaard)

STATSKUNDSKAB udkommer 2-3 gange årligt.

Redaktør

Peter Kurrild-Klitgaard

Institut for Statskundskab

Syddansk Universitet

Campusvej 55

5230 Odense M

Tlf. (P): 33 93 66 06

Tlf. (A): 65 50 21 66

Tlf. (M): 20 13 56 06

Fax: 66 19 25 77

E-post: kurrild@sam.sdu.dk

Program for årsmøde 2002: *Tradition og fornyelse i den politologiske forskning*

konference den 21.-22. Oktober 2002, Hindsgavl Slot

Pris for deltagelse: 2.500 kr. som dækker ophold og forplejning, men ikke transport (halv pris uden festmiddag og overnatning)

Tilmelding: kurrild@sam.sdu.dk

Tilmeldingsfrist: 12. oktober (begrænset deltagerantal)

Dansk Selskab for Statskundskab indbyder nok engang forskere og praktikere til en åben konference om 'Tradition og fornyelse i den politologiske forskning'.

Der har de senere år været mange forsøg på at beskrive og sammenfatte de igangværende

samfundsmæssige forandringer. Hylterne bugner således med bøger om globalisering, netværksstyring, risikosamfund, postmaterialisme, 'identity politics', mv. Det kan derfor være svært for selv den mest ihærdige politolog at følge med i de mange neologismer, deres nærmere betydning og forskningsmæssige implikationer. Samtidig udfordres traditionelle samfundsvidenskabelige metoder med vægt på rationalistiske, komparative og kvantitative analyser af nye konstruktivistiske, case-baserede og kvalitative analysemetoder. Samlet set tegner der sig et billede af opbrud og forandring. Men hvori består nybruddet egentligt? Er det nye egentlig så nyt, som det foregiver at være, og hvis det er, skal vi så forkaste eller bevare det gamle? Er de traditionelle betragtningsmåder levn fra fortiden, eller har traditionen forandret sig i et løbende samspil med samfundsudviklingen? Hvor går forskningsfronten i dag? Fokuserer de konkurrerende paradigmer blot på forskellige aspekter ved de samme fænomener, eller er der tale om helt forskellige måder at se verden på? Det er disse og mange andre beslægtede spørgsmål, som vi søger at rejse og besvare i løbet af konferencen.

Sigtet med konferencen er at blottlægge den politologiske forskningsfront indenfor forskellige områder, hvor danske forskere har været involveret i større forskningsprojekter. Ideen er hverken at lovprise det nye for at være nyt, eller at kritisere det gamle for ikke at være det. Tanken er snarere at søge at skabe rammerne for en frugtbar dialog mellem forskellige forskningsmæssige tilgange for derigennem at belyse samspillet mellem tradition og fornyelse i den politologiske forskning.

Så trænger du til en spændende opdateret diskussion af brudfladerne i politologien, så er gå ikke glip af dette årlige træf, der ikke alene byder på faglige debatter mellem danske politologer, men også på spændende foredrag af ansete udenlandske forskere.

Jacob Torfing

Formand for Dansk Selskab for Statskundskab

Program

Mandag, 21. oktober

- 10.30 Velkomst og praktiske oplysninger
Formand, lektor *Jacob Torfing*, RUC
- 10.45 Opening speech: 'The challenges facing political science in the 21st century'
Professor *Paul Hirst*, Birkbeck University College
- 12.15 Frokost
- 13.15 Tradition og fornyelse i kønsforskningen: 'Køn, magtstruktur og politisk handlekraft'
Professor *Birte Siim*, Ålborg Universitet
Professor *Yvonne Hirdman*, Stockholms Universitet.
- 14.30 Kaffepause
- 15.00 Tradition og fornyelse i demokratiforskningen: 'Demokrati fra neden og for oven'
Lektor *Lars Torpe*, Ålborg Universitet
Professor *Mogens N. Pedersen*, Syddansk Universitet
Professor *Tim Knudsen*, Københavns Universitet

- 16.15 Pause
- 16.30 Tradition og fornyelse i international politik: 'Forestillinger og interesser i international politik'
Professor *Ole Wæver*, Københavns Universitet
Professor *Georg Sørensen*, Aarhus Universitet
- 17.45 Samfundsvidenskabelig publicering under forandring?
Professor *Heine Andersen*, Københavns Universitet
- 18.45 Generalforsamling i Dansk Selskab for Statskundskab
Dagsorden i følge vedtægter
- 19.00 Pause
- 19.30 Festmiddag

Tirsdag, 22. oktober

- 09.00 Tradition og fornyelse i statskundskaben: 'The powerless state?'
Professor *Linda Weiss*, University of Sydney
- 10.00 Tradition og fornyelse i public administration: 'Politikernes identitet og adfærd'
Lektor *Eva Sørensen*, RUC
Lektor *Henrik Jensen*, Københavns Universitet
- 11.15 Kaffepause
- 11.30 Key note speech: 'Governance and democracy: Tradition and renewal in political science'
Professor *Patrick Dunleavy*, London School of Economics and Political Science
- 13.00 Frokost og derefter afrejse

Sidste udkald for individuelle medlemmer

Med den nye elektroniske og 'virtuelle' version af Dansk Selskab for Statskundskabs nyhedsbrev, vil dette være den sidste udgave, hvor det også bliver udsendt/omdelt i papirkopi. I fremtiden vil det kun blive tilsendt pr. e-mail, samt være til rådighed på selskabets hjemmeside.

Det nye format gør dermed, at de individuelle medlemmer af selskabet, der endnu ikke har gjort det, bør sikre sig, at DSS har deres e-mail adresse. For en sikkerheds skyld bør man sende e-mail til selskabets kasserer, [Lars Johannsen](mailto:johannsen@ps.au.dk) (johannsen@ps.au.dk), og derved videregive sin adresse til selskabet.

[Peter Kurrild-Klitgaard](#)

Sekretær/redaktør

Symposium: Politisk filosofi/Normativ politisk teori i dansk statskundskab

I dagene 29.-31. maj 2002 afholdt Institut for Statskundskab, Københavns Universitet, i serien *The Copenhagen Lectures*, et par interessante debatmøder over emnet "politisk teori i (dansk) statskundskab." Vi har bedt tre af oplægsholderne fra den lejlighed—Per Mouritsen, der var ansvarlig for arrangementet, Søren Flinch Midtgaard, og Søren Hviid Pedersen, om at viderebringe nogle af deres tanker fra den lejlighed, som forhåbentlig vil kunne virke stimulerende for debatten om fremtidens statskundskab.

Normativ politisk teori i Danmark – ikke så farligt

Historisk set har normativ politisk teori i dansk statskundskab stået ret svagt, hvis man sammenligner med USA, Tyskland eller England – eller for den sags skyld med de øvrige skandinaviske lande. Jeg forstår her 'normativ' som den del af den politiske teori, der beskæftiger sig med at analysere og konstruere teoretiske udsagn om politik med en anbefalende karakter – og afholder mig i øvrigt her fra at definere dette nærmere (se Mouritsen 2003a, 2003b). Ret få personer har beskæftiget sig med den, og få har publiceret i internationale tidsskrifter. I uddannelsen har faget politisk teori og idehistorie ganske vist haft en væsentlig plads på de to gamle institutter, om end mere i Århus end, indtil for nyligt, i København. Begge steder blev der dog, igen indtil relativt nyligt, lagt mere vægt på idehistorie og politiske ideologier end på den systematiske analyse af normativ argumentation, fx med hensyn til undersøgelse af forskellige konkurrerende begrundelsestraditioner indenfor liberal retfærdighedsteori (kontraktteorier, utilitarisme, egalitære og libertarianske varianter), analytisk marxisme, kommunitarisme, forskellige varianter af postmoderne dekonstruktion og ideologikritik osv. Både den traditionelle kongerække og den historisk baserede forståelse af masseideologiernes betydning for dannelsen af det moderne samfund er naturligvis væsentlige elementer i statskundskaben. Men fraværet af systematisk normativ politisk teori var dog en anomali i forhold til forholdene ude i verden.

Der mangler en systematisk genealogisk fremstilling – for eksempel i form af en Ph.D.-afhandling – af de disciplinshistoriske årsager til at beskæftigelse med normative udsagn som teoretiske argumenter, der kan begrundes, eller i hvert fald kritiseres og evalueres systematisk har været omfattet med en vis ligegyldighed, undertiden fjendtlighed, især hvis det normative ikke lige handlede om demokrati – det ene normative islæt som af en eller anden grund aldrig har været kontroversielt – eller hvis den brugte et teknisk specialiseret sprog. Hvorfor var det, at den slags enten blev set som uvidenskabeligt, eller som noget der burde henvises til humaniora, hvilket ofte reelt betød det samme? Det er naturligvis et velkendt og normalt forhold, at repræsentanter for den eksisterende faglighed med hensyn til pensumudvidelser og ansættelser stritter ubevidst eller bevidst imod at skulle dele magten og æren med andre. Er der andre forklaringer?

Et muligt bud er, at dansk politologi i mange år var karakteriseret først af doktrinen om den videnskabelige værdirelativisme og senere også af forskellige varianter af marxisme. I forhold til normativ politisk teori udgjorde de to i virkeligheden en effektiv alliance. Værdirelativismen kogtes ofte ned til, at værdier simpelthen var noget, der blev taget som givne præferencer, som noget der skulle angives (men ikke begrundes) som videnskabsmandens personlige værdipræmisser, eller som noget man beskæftigede sig empirisk med som data – for eksempel i den politiske kulturforskning. Fordi man ikke kan slutte fra 'er' til 'bør' (og fordi kun 'er'-udsagn har en sandhedsværdi), var det umuligt at forholde sig videnskabeligt til gyldigheden af normative udsagn. Marxismen på sin side så normativ politisk teori som ideologi, her forstået som en afspejling eller funktion (der ganske vist kunne have stor selvstændig betydning og som sådan skulle studeres *som* ideologi) af bestemte samfundsformer og sociale konflikter. For Marx selv var

retfærdighed og rettigheder som bekendt en liberal eller socialdemokratisk abstraktion. der legitimerede eksisterende undertrykkelse. og som i fremtidens samfund ville gøres unødvendige (Lukes 1985)

Allerede her i denne korte tekst marcherer adskillige stråmænd foran mig. Ikke alle der bekender sig til, eller har skrevet om, den videnskabelige værdirelativisme eller varianter af marxismen ville tilslutte sig denne simple udlægning. Og det bør de heller ikke. Ved nærmere eftersyn bør fjendskabet fra disse positioner overfor normativ teori nemlig ikke være så stort. Normativ politisk teoris videnskabelige ambition misforstås ofte, især med hensyn til spørgsmålet om begrundelse og gyldighed. De enkelte teoretiske retningers syn på spørgsmålet er naturligvis meget forskellige. Men helt overordnet er der meget få ambitioner om *foundations*. Rawls' berømte bog hedder trods alt *A Theory of Justice*, ikke *The Theory* ... Metoden, der anvendes af Rawls – ideen om et reflektivt equilibrium i forhold til værdiintuitioner i verden – indebærer, at andre forfattere opfordres til at levere mere koherente og overbevisende teorier (Holtug et al. 1997). At den aldrende herre stadigvæk som en anden Hegel er utilbøjelig til at tro, der kommer en bedre, det er en anden historie.

Den normative politiske teori abonnerer som en videnskabelig praksis på en række metodiske og videnskabsteoretiske principper. For det første en sprogligt og analytisk stringent formulering og analyse af centrale værdiintuitioners betydningselementer. For det andet anvendelsen af logiske følgeslutninger og koherenskrav. Hvad følger der af en bestemt værdi eller et bestemt princip under bestemte omstændigheder, og er der inkonsistens mellem forskellige elementer af sådanne deduktioner? Er der eksempelvis – som anført af Ronald Dworkin overfor John Rawls – en inkonsistens i sidstnævntes udvikling af princippet, at mennesker bør kompenseres for ikke fortjente (ufrivillige) uligheder, og så det forhold at Rawls' eget system dels ikke tager højde for naturlige handicaps, dels ikke forhindrer at den selvalgt dovne person til stadighed kompenseres af den arbejdsomme? For det tredje en systematisk afsøgning af normative konsekvenser i forhold til udbredte intuitioner, i det publikum forfatteren henvender sig til, om betydningen af de principper der søges begrundet, og ikke mindst i forhold til andre væsentlige værdier: Retfærdighed i forhold til tolerance og ytringsfrihed, fordeling i forhold til frihed osv. For det fjerde overvejelser om praktiserbarhed, funktionalitet og realisme af bestemte teorier i nuværende eller mulige nye samfund, for eksempel med hensyn til institutioners opbygning og funktion eller social konflikt. Der er her en vis arbejdsdeling mellem *high normative theory* a la Rawls (som er filosofisk i den forstand at den bevidst abstraherer fra flest mulige empiriske forhold og holder de få nødvendige empiriske antagelser konstante), *applied normative theory* på forskellige samfundsområder, og endelig den form for normativ teori der også på integreret vis vurderer det empiriske og kausale element i normative teoriers forudsætninger og konsekvenser, herunder de spørgsmål der rejser sig når politiske systemer ændrer sig grundlæggende, for eksempel med globaliseringen. Spørgsmål om motivation, solidaritet og konfliktregulering er her alle væsentlige for normativ politisk teori. Alene af den grund eksisterer der ikke blot en arbejdsdeling, men også en række mulige broer til den empiriske og forklarende statskundskab.*

Med hensyn til stringens, logisk deduktion, koherenskrav og vurdering af empirisk-kausale elementer i en normativ teori er der *intet*, der bør bekymre den videnskabelige værdirelativist. Der findes kun én slags logik. Det drejer sig ikke om at slutte fra 'er' til 'bør', men om at slutte fra 'bør' til 'bør' – idet normative teoretikere dog betjener sig af forskellige grundlæggende aksiomer om hvad de mener moral for menneskelige væsener som sådan 'er', og hvad den i hvert fald må indeholde, givet at betingelserne for menneskelig sameksistens er som de er (Lukes 1977, 1991). Eksempler på sådanne moralske begrundelsesaksiomer omfatter versioner af liberale upartiskhedsdoktriner fra Kant, Rousseau og Locke, ideer om en autoritativ tradition og dens immanente kritik, psykologisk eller biologisk funderede versioner af *moral sense* osv. De fire

nævnte principper er lige ud af Max Weber, ja noget næsten tilsvarende (i hvert fald med hensyn til principperne 1, 2 og 4) formuleredes eksplicit af medlemmer af Uppsala-kredsen som den eneste legitime omgang med normative udsagn.** Noget stort set tilsvarende fremgår af Erik Rasmussens værker, for eksempel hans bog *Lighedsbegreber*. Og lur mig om ikke dekonstruktivister og postmoderne ironikere falder tilbage til koherenskrav og deduktion, når de virkelig skal have skovlen under en modstander.

Bør marxister være bekymrede? Jeg tror det ikke. Normativ analyse er væsentlig for marxister. For det første for at få rede på betydningen af den grundlæggende, men aldrig for alvor udviklede Marx'ske værdi frigørelse (og herunder betydningen af den udbytning, fremmedgørelse og dominans der skal overvindes for at frigørelsen kan realiseres). Måske er også andre værdier implicerede i marxisme. Demokrati? Lighed? Retfærdighed? For det andet som en udvidelse eller rekonstruktion af det marxistiske og kritisk teoretiske kritikbegreb. Marxismens analyse af det unødvendigt ufornuftige i det bestående har altid haft en reference til politisk praksis, hvilket i teorien undertiden har ført til en afvisning af 'utopisk' beskæftigelse med ideelle samfundstilstande. Historien, den politiske kamp eller det realiserede radikale demokrati ville bringe svarene. Marxister kan med en del ret kritisere Rawlsianere for at abstrahere fra magten og den politiske realiserbarhed af deres tankekonstruktioner (Rawlsianere ville svare, fra deres *Oxford armchairs*, at det ikke er deres opgave at afpasse idealer til kontingente samfundstilstande). Men marxister kan modsat kritiseres for i alt for begrænset omfang at have interesseret sig for den kontrafaktiske normative analyse der spørger til hvordan socialistiske værdier kan formuleres koherent og institutionelt praktiserbart, for eksempel givet de konflikter som også et ikke-kapitalistisk samfund ville opleve (hvilke?). Og for ikke at diskutere det nøjere forhold mellem en demokratisk socialismes fokus på vejen, og så de eventuelle kerneværdier eller principper som er for ultimative til at kunne tilsidesættes i den nødvendige (demokratiske) kamp. Er der en marxistisk retfærdigheds- og rettighedsteori til venstre for Jürgen Habermas (eller Chantal Mouffe)? Hvad er dens tematisering af *reasonable pluralism*?

Mens vi overvejer den slags spørgsmål, kan det noteres at den normative politiske teoris marginaliserede situation er ved at blive fortid. En række ansættelser i Odense, Århus og København har styrket feltet. Gensidig mistro mellem 'empirikerne' og 'filosofferne' er afløst af en fredsommelig *modus vivendi*, ja undertiden af mild interesse – især når de sidste kan skrive så det er til at forstå. I Odense og København opbygges der selvstændige undervisningsforløb i politisk teori og idehistorie. I Århus har professoren i faget taget initiativ til en forskningssektion for politisk teori, hvor de akademiske gnister vil flyve lystigt. Fra Århus udgår også et projekt om *the mother of textbooks* – en to binds moppedreng, redigeret af Jørn Loftager og Lars Bo Kaspersen, om *Klassisk og moderne politisk teori* – ikke kun den normative del. Den vil udkomme næste år på Reitzels Forlag med talrige danske bidragsydere, også fra Aalborg og Roskilde. Endelig har SSF for nyligt bevilliget midler til et netværk om Politisk Teori i Danmark. Netværket vil i de kommende tre år afholde en række seminarer og konferencer og i øvrigt samle interesserede fra de nævnte institutioner, men også fra en række miljøer udenfor politologien, om at bringe politisk teori op på et internationalt niveau i Danmark.

Per Mouritsen

Adjunkt,

Institut for Statskundskab

Københavns Universitet

(Leder af netværket *Politisk Teori i Danmark* og pr. 1. august lektor i politisk teori og idehistorie,

Statskundskab, Aarhus Universitet)

Noter

* Broerne den anden vej er en lang historie. De vedrører det – for mig at se - uundgåeligt normative og kontesterbare element i de teorier og centralbegreber som politologer anvender når de beskriver og forklarer (fx Connolly 1983).

** Dette var Andreas Føllesdals centrale pointe i hans nylige *Copenhagen Lecture* ved Institut for Statskundskab i København. Forelæsningen vil blive udgivet i tidsskriftet *Distinktion* sammen med Jens Erik Kristensens, min egen samt en række kommentarer og indlæg fra en efterfølgende rundborde diskussion, der havde deltagelse fra København, Odense og Århus. Arrangementerne fandt sted fra 29.-31. maj i år under titlen *Politisk teori og (dansk) statskundskab*.

Litteratur

Connolly, William E. (1983). *The Terms of Political Discourse*. Oxford: Martin Robertson.

Lukes, S. (1977). "Relativism: Cognitive and Moral, i *Essays in Social Theory*, pp. 154-74. London: Macmillan.

Lukes, S. (1985). *Marxism and Morality*. Oxford. Oxford University Press.

Lukes, S. (1991). "Taking Morality Seriously", i *Moral Conflict and Politics*, pp. 21-32. Oxford: Clarendon.

Holtug, N. et al (1997). *Det retfærdige samfund. Om lighed som ideal i etik og politik*. København: Nyt Nordisk Forlag Arnold Busck.

Er normativ politisk teori død i Norden?

Det følgende er en let revideret udgave af et mundtligt indlæg i en paneldiskussion i relation til "The Copenhagen Lectures 2002, 29.-31. maj - politisk teori i (dansk) statskundskab." Ved disse forelæsninger stillede man (og søgte at besvare) spørgsmål såsom "Hvilken relevans har politisk teori i statskundskaben i dag?" og "Er normativ politisk teori død i Norden?". Den sidste formulering henviser til Peter Lasletts berømte bekræftende svar på spørgsmålet, om politisk filosofi er død, som han gav i 1956. Samtidig henviser den til John Rawls' retfærdighedsteori, der på fortærsket vis, men ikke desto mindre ganske fornuftigt, hævdes at have genoplivet politisk filosofi. Hvis det sidste er korrekt, er der altså ingen grund til at stille spørgsmålet mere - politisk filosofi er, som det burde være tydeligt for enhver, *alive and kicking*. Når spørgsmålet alligevel med mening kan stilles, som det skete ved de nævnte forelæsninger, så må det bero på specielle ugunstige forhold for den politiske teori eller filosofi i dansk/nordisk statskundskab. Fornemmelsen af, at sådanne forhold gør sig gældende bekræftes yderligere, hvis man overvejer relevansen af lignende spørgsmål i forhold til, lad os sige, forvaltning og international politik. Kunne man meningsfyldt spørge, om disse områder har nogen relevans for statskundskaben i dag? Næppe.

Spørgsmålet om, hvorvidt politisk teori er død eller tæt på død i dansk/nordisk statskundskab, forekommer altså meningsfyldt, hvilket igen indikerer noget om den ugunstige situation, som denne retning af politisk forskning befinder sig i inden for dansk/nordisk statskundskab. På trods af spørgsmålets meningsfyldthed mener jeg dog, at det kunne formuleres mere præcist eller mere dækkende for den situation, som det lægger op til at overveje. I stedet for at spørge "Er den politiske teori i dansk/nordisk statskundskab død?", kunne der spørges "Er den politiske teori død nu?". Et sådant spørgsmål stilles fx i en hjemlig situation, hvor et familiemedlem søger at slå en fed spyflue ihjel overvåget af et andet familiemedlem. Den sidste kan så rette spørgsmålet til bødlen med det implicite håb, at fluen rent faktisk er død. Spørgsmålet kan dog også stilles, hvor spørgeren udtrykker (et oftest urealistisk) håb om - for nu at blive ved de hjemlige situationer - at fx en kattekillig ikke er død efter at have været en tur under en bils eller en traktors dæk. Den

første type spørgsmålsstiller kunne, i relation til politisk teori, være en forsker i statskundskab af hardcore empirisk observans (og med den holdning, at enhver forsker i statskundskab burde annamme en sådan), der spørger, om den politiske teori, med sin hang til romantiske forestillinger om det gode samfund og sin uvilje mod empirisk metodologi, snart er død. Det er passende, at den, der stiller spørgsmålet, ikke selv er bødlen. Der er nemlig få om nogle forskere i statskundskab af den nævnte karakter, tror jeg, der ser sig selv (eller har grund til at se sig selv) som direkte handlende i relation til aflivningen af politisk teori. Den anden type spørgsmålsstiller ser jeg som den type forsker i statskundskab, der ser positivt på den politiske teori og ubevidst eller bevidst erkender dens alvorligt truede situation.

Når spørgsmålet stilles på denne måde, henledes opmærksomheden direkte på situationen for normativ politisk teori i dansk/nordisk sammenhæng, som den tager sig ud i og med, at spørgsmålet om dens død er meningsfyldt. Og det leder til et tredje spørgsmål, nemlig: "Er det så mærkeligt?". Dansk/nordisk statskundskab er vel på godt og ondt primært koblet til den empiriske del af den amerikanske *Political Science*-tradition og ikke til den mere flydende engelske *Politics*, hvor afgrænsningen til politisk filosofi og historie er uklar i det omfang, den overhovedet foretages. I *Political Science*-traditionen er politisk filosofi eller normativ politisk teori simpelthen et fremmedelement. Politisk filosofi eller normativ politisk teori falder inden for den praktiske fornuft - hvorledes skal vi handle, og hvilke institutioner skal vi frembringe? - mens *Political Science* falder inden for den teoretiske - kendskabet til givne objekter. Og mellem disse to løber der klart blåt vand.

Det rejser så et fjerde forskningspolitisk (praktisk) "so what"-spørgsmål. Altså, skal der gøres noget for at undgå, at politisk teori hensynger totalt? Hvis jeg har ret i overvejelserne omkring det tredje spørgsmål, så påbyder den tradition, som dansk/nordisk statskundskab tilhører, på ingen måde de relevante statskundskabsinstitutter at gøre noget som helst i den retning. Statskundskaben som sådan kan altså ikke siges at have noget specielt ansvar her. Når jeg alligevel finder, at statskundskaben bør påtage sig et ansvar for, hvad der måske er et forældreløst barn (jeg er nemlig bange for, at overvejelser inden for filosofien kunne føre til en tilsvarende ansvarsfrihed i relation til politisk filosofi eller normativ politisk teori), uden at det skulle give anledning til at foretage væsentlige ændringer i hjemmet, er det grangiveligt subjektivt betinget, selvom grunden som sådan forekommer objektiv. Jeg blev selv introduceret til nyere politisk filosofi af en analytisk anglo-amerikansk slags af Kasper Lippert-Rasmussen, der udbød nogle kurser på Institut for Statskundskab i Aarhus. På det tidspunkt var jeg, hvilket jeg stadig er, meget interesseret i ideologi og var selv, hvilket jeg ikke stadig er (i det mindste ikke på samme fløj), ideolog. På den baggrund var det en åbenbaring for mig, at der findes stærke redskaber, hvormed sammenhængen i argumenter og ideer kan analyseres. Og disse redskaber er ikke - som jeg fornemmer, at mange kolleger af mere empirisk observans finder - for feinschmeckere ("feinschmeckere" anvendt her, som de nævnte empiriske kolleger vistnok forstår udtrykket, nemlig som sekteriske pindehuggere eller skakspillere. Anvendt i ikke-nedsættende betydning, som Politikens Nudansk Ordbog gør det, om en "kræsen kender af en bestemt ting," en, der ikke "lader sig byde hvad som helst," synes det at betegne karakteregenskaber, enhver akademiker med respekt for sig selv bør besidde eller i det mindste tilstræbe). Det drejer sig snarere om en attitude eller en praksis, ifølge hvilken klarhed og viljen til at følge et argument til dørs er afgørende. Således kommer man langt, hvis man (som en af de prominente udøvere af feltet, G.A. Cohen, for nylig har formuleret det) for hver potentiel sætning i sin tekst stiller det ofte smertelige spørgsmål, hvad den præcist betyder, og hvorledes (hvis overhovedet) den præcist bidrager til udviklingen af det argument, man forfølger. Den anglo-amerikanske politiske filosofi og den attitude, den udstråler og rendyrker - og her er jeg ved den påståede objektive grund - ville det være dumt om statskundskaben ikke adopterede. Og her i særdeleshed dansk statskundskab, der tilhører en kultur, hvor uvantheden med anglo-amerikansk argumentativ praksis er stor og de nævnte

redskaber tilsvarende uskarpe. Tænkt blot på vores udenrigsminister Per Stig Møller (nok skolet i politisk teori, men ikke, tilsyneladende, i den nævnte praksis og dens redskaber), der kom under kærlig behandling i BBCs *Hard Talk*. Og spørg så videre, om han ikke ville ønske, at statskundskabsinstitutterne uddannede embedsmænd med skarpslebne redskaber til analyse af argumenter som supplement til deres solide empiriske kundskaber.

Søren Flinch Midtgaard
Adjunkt
Institut for Statskundskab
Aarhus Universitet

Statskundskaben og den politiske teori – begyndelsen på et langt og lykkeligt ægteskab?

Jeg er på godt og ondt et resultat af min fortid. For det første er jeg uddannet "statskundskaber" fra Aarhus Universitet. På statskundskab var opfattelsen, at politisk filosofi først og fremmest bestod i ideologianalyse og en, mere eller mindre, kronologisk gennemgang af den vestlige traditions væsentligste politiske teoretikere. Den underliggende opfattelse var, formoder jeg, en grundlæggende værdirelativistisk indfaldsvinkel til statskundskaben i almindelighed og til politiske teori i særdeleshed. Denne værdirelativisme var inspireret af f.eks. Weber og Easton og mon ikke også hjemlige Alf Ross lurede i baggrunden! Der var, i overensstemmelse med den herskende værdirelativistiske ideologi, en tendens til at relativere og reducere de forskellige forfatters politiske teorier eller filosofier i forhold til den epoke, de blev formuleret i. Politisk teori blev derfor et epifænomen, noget der var afledt af andre samfundsmæssige forhold herunder specielt samfundets materielle basis. For det andet påbegyndte jeg efter endt kandidateksamen et ph.d.-studium ved University of Essex. Her herskede en helt anden indstilling til faget politisk teori. Her var udgangspunktet analysen af selve værket og forfatteren, og man blev som studerende trænet i at læse, forstå og analysere de forskellige politisk teorier uden nødvendigvis at reducere teorierne til sociologiske fænomener eller samfundsmæssige kategorier. Man tog med andre ord den politiske teori alvorligt og betragtede denne som en genuin og selvstændig indfaldsvinkel til studiet af politik.

Når man som lektor er kommet om på den anden side af forelæsningssskranken giver det jo anledning til at reflektere nærmere over, hvorledes man således selv skal undervise i faget politisk teori. Der skal ikke herske tvivl om, at den måde man bedrev politisk teori i England har haft og stadig har stor indflydelse på undertegnede. Jeg er af den opfattelse, at den politiske teori og idehistorie er konfigureret efter en søgen efter det gode og/eller retfærdige samfund, at de forskellige traditioner har søgt efter grundlæggende principper der skulle være gældende for det politiske styre/regime. Undervisningen i politisk teori eller politisk filosofi skal gerne understrege denne stræben efter grundlæggende principper. Politisk teori er derfor ikke udelukkende en sociologisk, historisk eller for den sags skyld en genealogisk praksis. Det er derimod en normativ og etisk praksis, hvis formål det er at afdække menneskets søgen efter det gode liv og det gode samfund. Undervisningen i politisk teori skal gerne afspejle denne søgen eller stræben både i et historisk perspektiv og samtidig opretholde en præention om at have en analytisk skarphed, der gør den studerende i stand til at sammenligne og analysere forskellige de forskellige traditioners forsøg på at formulere disse grundlæggende principper. Jeg vil gerne fremsætte den, for nogen, provokerende tese, at der rent faktisk er politiske teorier/ideologier, der er deciderede forkerte og

reduktionistiske og som konsekvens må forkastes som valide og legitime! Dette skyldes det forhold, at disse ismer tager udgangspunkt i en reduktionistisk forståelse af mennesket og den kontekst, hvori det enkelte menneske eksisterer. Dette leder mig over i, hvad dansk politisk teori savner for at blive en kohærent og genuin tradition indenfor dansk statskundskab.

Hvad jeg savner i dansk politisk teori er, at vi inddrager filosofien meget mere. Mange af de sidste årtiers filosofiske debatter kan med fordel applikeres og gøres nyttige indenfor den kontekst, vi som politiske teoretikere arbejder indenfor. Jeg tænker specielt på den angelsaksiske sprogfilosofi, samt den kontinentale fænomenologiske tradition. Der er, for mit vedkommende, ingen tvivl om, at der er mange vigtige pointer, der med fordel kan drages nytte af. Med baggrund i ønsket om, at politisk teori henter inspiration fra filosofien, vil jeg gerne afslutte med, hvorledes undertegnede anskuer den politiske teoris formål og funktion. Basalt set har politisk teori to formål. For det første er der en analytisk komponent. Denne analytiske komponent består i at underkaste vores politiske begreber og vores brug af disse en kritisk undersøgelse og undersøge deres validitet, præcision, legitimitet, etc. Den anden komponent er normativ. Det normative består i at formulere og inspirere til at finde nye og bedre definitioner af det gode liv og det gode samfund. Den politiske teori skulle gerne kvalificere den politiske samtale – hverken mere eller mindre! Med udgangspunkt i mit fromme ønske om at inddrage og integrere sprogfilosofien og den fænomenologiske tradition indenfor den politiske teori, tillader jeg mig afslutningsvist at skitsere, hvorledes disse forskellige traditioner kan bidrage til en større forståelse af det politiske og vores stræben efter det gode liv og det gode samfund. Kort sagt, hvorledes kan den politiske teori kvalificere den politiske samtale eller stræben efter det gode liv og det gode samfund.

	Analytisk	Normativ
Sproget	Hvilke forudsætninger skal der være til stede for den politiske samtale/konversation?	Hvorledes bør den politiske samtale/konversation foregå?
Kontekst/Verdenen	Hvad er kontekstens betydning for det politiske/den politiske samtale?	Hvori består den gode kontekst for det politiske/den politiske samtale?

Søren Hviid Pedersen
Lektor
Institut for Statskundskab
Syddansk Universitet

Hjemmeside

Dansk Selskab for Statskundskabs hjemmeside (www.dpsa.dk) har på det seneste undergået en række forandringer og opdateringer, og den vil i fremtiden blive løbende opdateret. Der er nu bl.a. til erstatning for de løbende lister over institutionernes publikationer i "Statskundskab" blevet lavet link til disses årsberetninger. Forslag til relevante links m.v. modtages gerne.

Peter Kurrild-Klitgaard

Sekretær/redaktør

Dansk Selskab for Statskundskab Hovedside